

בקשה של מנוח-לעתידי

מוכה בסיציליה, מעבר למיצריהים הנקרא על שמה. חלק מן השירים היו איטלקיים, חלקם ערביים. כלומר: רוק קשה, בעל מיקצב אמריקאי מובהק, אך בשפה ערבית-עממית. המבצעים היו חלקם איטלקים, חלקם פלסטינים, כולם סטודנטים. על הבימה שר, קיפץ, הציג, רקד ומהילא צעיר בעל כוחות בלתי-רגיל. הוא הקסים את הקהל, שתבע ממנו לחזור לכימה שוב ושוב.

בין ההופעות ירד אלניו והציג את עצמו לפני: תיסיר, מאוס-אליפתם, לומר רפואה באוניברסיטה של מסינה ועוסק בלהקת הרוק שלו בשעות-הפנאי. אחיו לומר רפואת-חיות באותה המיכה. ללה. הוא אחד מרבבות פלסטינים הלומדים עתה ברחבי העולם, ושאתה פוגש בהם בכל מקום שיש בו אוניברסיטה.

תיסיר הוא איש סימפאטי. הוא הריב את כולנו בשימחת-החיים שלו. על פוליטיקה לא דיבר. החיים מומחה גדול לרוק, אך היה נדמה לי שאילו חי בארץ ולא היה ערבי, יכול היה בקלות לטפס לצמרת מיצער-הפיוזמונים. בלי ענבים של עשן ציבועי ושאר אבזרים מלאכותיים. הבאים לחפות על חוסר-כישרון. רק בזכות קיסמו הבימתי.

תומאס הנביא

תמיד הייתי מעריצו של תומאס ג'פרסון, מחבר מגילת-העצמאות האמריקאית. אך לא ידעתי שהיה נביא. עד שהקורא י"ב קולר, מהעיר צ'ארלסטון שבמרילנד וירגיניה המערבית, שלה לי קטע מעיתון.

לרגל יום-העצמאות ה-211 של ארצות-הברית, ניזכר העיתון בפרטים בלתי-ידועים על ג'פרסון, הנשיא השלישי של ארצות-הברית. הם כלולים במכתב ששלח ב-1818 למנהיג יהודי, ושנמ' סר באחרונה לארכיון ושיבה וניברסיטי.

מרדכי נוח, ריפולוט ועיתונאי, הזמן עליידי קהילת שארית ישראל בניו-יורק לנאום בטקס חנוכת בית-הכנסת שלה. הוא עמד על חשיבות ההשכלה כח' רופה נגד האנטי-שמיות. העתק מן הנאום שלח לג'פרסון. זה ענה לו במכתב שבו הרחיב את הדיו' כור על האנטי-שמיות ועל הרת ככלל.

כתב ג'פרסון: "הכת שלך מש' משת הוכחה מאלפת לקיום הרוח הכל-עולמית של חוסר-סובלנות דתית, הטמונה בכל כת. כל הכי תות מתכחשות לה כשהן חלי שות, וכולן נוהגות על פיה כשהן בשילטון."

בחקים שלנו יש התרופה היחידה למידה מגונה זו. הם מגי' ניס על זכויותינו הדתיות, כשהם מגינים על זכויותינו האזרחיות, עליידי ציית שיוויזן בין כל הדתות.

אך יש עוד הרבה מה לעשות. כי למרות שאנחנו חופשיים על פי החוק, איננו כך למעשה. דעת-הקהל הופכת את עצמה לאינ' קוויוציה, ודי בקנאות שלה כדי להצית את לבות המוקד."

ג'פרסון לא יכול היה להיבט לתפני 169 שנים כי תקום אי-פעם מדינת-ישראל. אך קביעתו, שכל הדתות (וממילא גם הדת היהודית) מתכחשות לאי-הסובלנות הדתית כשהן חלשות, אך נוהגות עליידי כשהן בשילטון, יכלה להיכתב עליידי אדם המכיר מקרוב את הרבנים יצחק פרץ, מאיר כהנא, עובדיה יוסף ומשה לוינגר.

אני מתבייש

תוך צפייה בטלוויזיה במשך ערב אחד ספרתי שבע פעמים שבהן אמר משהו "יש לי את..." בין הדוברים היה שר אחד. שני חבריי-כנסת, שני אנשי-טלוויזיה, פרופסור אחד ואזרח אחד שש' כחתי מיהו.

כמה פעמים אמרו אנשים אלה ואחרים, "נראה לי", נראה באלף קמוצה. כלומר: נראה בעבר, כשהכוונה היתה שנראה לי עכשיו, בהווה.

לא נעים להעיר לאדם על בורותו. הבורות היא ככל מום אחד, ואין לחזוק ממנה.

אדם שנוהר בארץ, שהעברית היא שפת-אמו, ושאינו שולט היטב בכל שפה אחרת, ראוי רק לרחמים אם אינו שולט בשפתו שלו. בוודאי לא יעלה על הדעת ששר, חבר-פרלמנט, קרייזטל-ווזיה או פרופסור ידבר בשפה משובשת בטלוויזיה הברטית או הצרפתית.

לא הבורות מרגיזה. מרגיז חוסר-הבושה. לעיתים נדמה כי הד' בורים גאים ממש בכורותם, ואף מסבירים כי "ככה מדברים עכ' שיו'".

אין סכנה חמורה מחוסר-הבושה. מי שרוצה לעצור את הירידה מהארץ, צריך להחזיר את יסוד-הבושה ליוזרים הפוטנציאליים. הוא הדין לגבי הירידה מן השפה העברית.

העברית החדשה היא הנכס התרבותי העיקרי שיצרנו. אין לי הישג זה אח ורע בהיסטוריה העולמית. זהו פלא, שהכל מתפעלים ממנו. עכשיו הוא נורק בכנו.

מותר לטעות. בייחוד בארץ שכה רבים מתושביה לא ספגו את השפה העברית עם חלב אדם. גם אני טועה. אך כאשר אני טועה, ומעירים לי על כך, אני מתבייש, ומשתרל שלא לחזור על הטעות. נדמה שגישה זו נעלמת והולכת. ככל שהעברית שגויה יותר, כן היא אופנתית יותר. מי שרוצה להיות נ.ו. להיות אחד מהחבר'ה, מוטב שידבר בלשון "יש לי את...", "אין לי את...", "בגלל ש..." כך, על כל פנים. נראה לי. נראה באלף סגולה.

אורי אבנרי

ינה אישי

ותירגמתי יחד איתה. היא היתה מהירה ממני, ולא אחת גם רייקנית ממני.

לעשות זאת שעות על גבי שעות מדי יום, כפי שהיא עושה — הרי זה מאמץ רב מאוד. כל הכבוד.

פה ושם היו לה פאשלות. זה בלתי-נמנע. למשל, כאשר דיברה העדה האמריקאית על U.S. REPRESENTATIVE FROM OHIO, תירגמה פרוסט. נציג ממשלת ארצות-הברית באוהיו". התירגום הנכון הוא, "חבר בית-הנבחרים של ארצות-הברית מטעם (מחוז כמדינת) אוהיו".

זה יכול לקרות לכל אחד. אף אחד אינו יכול לדעת את הכל. במיוחד משעשע אותי מינהגה של בתיה פרוסט לבטא בקולה, כאופן לא-מודע, את רגשותיהם של העדים והפרקליטים. זה בלט במיוחד כאשר העדה העדה האמריקאית עדנה רוברטסון, שדיברה כל העת בקול דוגוני ושטוח. בתיה פרוסט הכניסה לתירגום את הרגשות של העדה, שהעדה עצמה ניסתה לעצור נתוכה. כשהעדה התמרמרה במילים, פרוסט התמרמרה גם בקול. כאשר העדה הצטרפה במילים, פרוסט הצטרפה גם בקול.

פעם העיר לה על כך השופט בד לוין, הפרקליט האמריקאי, ג'ון גיל, התמרמר על החלטה מסויימת של השופט. פרוסט תירגמה: "השופט העיר: 'אני מבין שמר גיל זועם. אבל מרוע זועם והתירגום:'"

לרבים מאיתנו, המישע הופך להתמכרות. מה נעשה כשבית' המישפט ייצא לחופשה? מה נעשה בלי קולה של בתיה פרוסט?

בחור מאוס-אלי-פחם

שמו תיסיר. שכחתי את שם-המישפחה. פגשתי בו בסוף העולם. כלומר, בסוף היבשה האיטלקית, רג'יר' רייקלבריה, בפסטיבל שכבר סיפרתי עליו.

בערב, אחרי כל הנאומים, נערך פסטיבל של להקות-רוק. לא באו ראשי מיצער-הפיוזמונים של איטליה, אלא להקות מן הסבי' בה.

המעניינת ביותר היתה להקה חסרת-יומרות, שקראה לעצמה אתנר-רוק. כלומר: רוק אתני (עממי) לאומי? שיבטי? לך תדע איך לתרגם.)

הלהקה, כך נאמר לנו, היא של סטודנטים במסינה, העיר הס' המעניינת ביותר.

תיסיר על הבימה ברג'יר-דייקלבריה

הנה צוואה (חלקט) להמיתיי בכלי-התיקשורת. כאשר אמות, נא לא לקבור אותי חת גל של הספרים מתוקים. אל תמצאו לי אורי אבנרי אחר, נחמד וחיוני וסר-פרצוף, שיהיה דומה לכל האנשים שתקברו לפני ואחריי.

מי ששנא אותי בחיי, שימשיך לשנוא אותי גם אחרי מותי. מי שחשב שאני אדם איום ונורא, שימשיך לחשוב כך. מי שמתח עליי ביקורת כחיי, שימתח עליי ביקורת גם כמותי. אני שונא את המינהג הזה, הוהפך, כיום המוות, שחור ללבן, שנוא לאהוב, רשע לחסיד-אומות-העולם.

אין פירוש הרבר שצריכים לכתוב על המת כמו שכותבים על החי. אפשר לכתוב בלי זעם וטינה, להעריך את האיש במלואו, על כל צדדיו החיוביים והשליליים, לצייר תמונה שלמה, ולנסח את הדברים בלשון חיובית. אבל לא לזייף, לא להמציא אדם אחר, לא לשקר, לא להחניק את המנוח כהשתוללות של צביעות מתחסרת. כי זהו חטא כלפי האמת, וגם כלפי המנוח עצמו.

אני גם שונא את הפיכת המוות ל"אירוע תיקשורתי". תופעה זו הופכת תכופה גירועה יותר ויותר. פלוגי מת. בגלל התחרות הגוברת בין כלי-התיקשורת, ובעיקר בין הצהרונים (שהפכו מזמן לבוקרונים), נערך בין הכותבים מירוץ אל הסופר-ליטים. עסקן בינוני הופך למדינאי בצהרון א', למדינאי רגול בצהרון ב', למדינאי היסטורי בצהרון ג', סופר בינוני-עריטוב הופך בעיתון א' לגאון, בצהרון ב' לגאון-כריגאון וצהרון ג' לגאון-כל-הדורות.

מכיוון שכל העיתונים כותבים על אותם הדברים בדיוק, וגם כצורה דומה פחות או יותר, נערך מעין פסטיבל-מוות למנוח. מי שמתמזל מזלו והוא שובק חיים בעונת-המלפפונים, כשאין כמה למלא את ערימות-הנייר, וזכה במוותו בפסטיבל-רבתי, משהו בין העיתונאים, העוברים כנחיל-דבורים מאירוע תיקשורתי אחד לשני, "מכסים" את המנוח הדגול-לפתע. בעיניי, אין זה מראה מלבב.

ועכן, נא לחסוך זאת ממני, בכוא היום. תודה.

הוי, איזו מילחמה

נחמדה!

רגע מועז. הבריטים קוברים את חיילי-האוייב בשוך הקרב על איי-פוקלאנד.

בין הגוויות מוטל קצין ארגנטיני גוסס, ביטנו מרוששת, מעיו שפוכות החוצה, והוא אומר לקצין הבריטי באנגלית: "מרוע היינו צריכים להילחם זה בזה? כעבור כמה רגעים מת גם הוא.

זה לא מקרה כשרט פאציפיסטי רזה קיעה במציאות. הקצין הבריטי מסר על כך, כעבור חמש שנים, מבקש להפסיק לרגע את הצילום. הוא בוכה.

כל חייל יכול להילחם רק מפני שהוא חלוא אלמוני. אין לו פנים. כאשר הוא פונה אליך פיתאום בשפתך, ואתה רואה שהוא

אדם כמוך, מתמוטט כל המיתוס הנבוב שעליו מבוססת המיל' חמה. נשאר המציאות הנוראה של רצח המוני, סבל ושכול.

כל זה נאמר בדקות מעטות, כשרט הבריטי המצויין על מיל' חמת איי-פוקלאנד, שהוקרן בי' טלוויזיה שלנו (מבט שני) בשני המשכים. סרט תעודי מעולה שבמעולה, מיסמך מועזע נגד המילחמה.

חייל בריטי אחד מספר שבי שובו לבריטניה לא היה לו חשק לרדת מן האוניה. על החוף המ' תינו הממונים המרעיפים. המצ' למה הנציחה את הטימטום המוני השופך על פניהם העליות, פני האזרחים שלעולם לא יבינו את חוויית החייל הקרבי החוזר מן הטבח.

ובראש כולם, המיפלת הקטנה, מרגרט תאצ'ר, הפולי' טיקאית ששלחה את הבחורים האלה להישרף חיים, לאבד יריים ורגליים ("ראיתי שהעור שלי יורד מהיד כמו כפפה...") כדי לזכות בעוד 14% של פופולאריות. אשה בעלת כובע לבן מצועצע, הקוראת מן הנייר מילים-מילים-מילים, גאוה-לאומית, זקיפת' קומה, אנתרונג-איס-ככם, כלה-לה-בלה, והחייל רואה לפניו את האוייב בעל הכטן הבריטית. "מרוע היינו צריכים להילחם זה בזה?"

מול המיפלת הבריטית הקרחונית — הרודנים הארגנטיניים המושחתים, רביי-הכספים ורביי-הענויים, שששו אל המילחמה כדי להבטיח את שילטונם המתנדר.

כאשר החיילים הבריטיים והארגנטיניים מדברים כשרט, הם מתבטאים תוך כבוד הרדי וכבוד להרגוים משני הצדדים. אין מנוס מן המסקנה: הם אוהבים זה את זה יותר מכפי שהם אוהבים את הפוליטיקאים משני הצדדים, ששלחו אותם למילחמה.

האם אך מיקרה הוא שבאותו הערב עצמו, שבו הוקרן הסרט הבריטי הזה, נשא אריאל שרון את נאומו על מילחמת-הלבנון?

המילחמה הבריטית הקרחונית — הרודנים הארגנטיניים המושחתים, רביי-הכספים ורביי-הענויים, שששו אל המילחמה כדי להבטיח את שילטונם המתנדר.

כאשר החיילים הבריטיים והארגנטיניים מדברים כשרט, הם מתבטאים תוך כבוד הרדי וכבוד להרגוים משני הצדדים. אין מנוס מן המסקנה: הם אוהבים זה את זה יותר מכפי שהם אוהבים את הפוליטיקאים משני הצדדים, ששלחו אותם למילחמה.

האם אך מיקרה הוא שבאותו הערב עצמו, שבו הוקרן הסרט הבריטי הזה, נשא אריאל שרון את נאומו על מילחמת-הלבנון?

קולה של המתרגמת

גם לי נכנס הג'וק של מישפט דמיאניוק, ואני מכלה שעות לפני מכשיר-הטלוויזיה. תוך כדי כך למרתי להעריץ את המתרגמת, בתיה פרוסט.

לאיחאת התנדבתי בכל מיני כינוסים לתרגם משפה לשפה — בדרך כלל מעברית לאנגלית או לגרמנית, או להיפך. אני יודע עד כמה קשה לעשות זאת בדיוקנות וכמהירות, במשך זמן ממושך. ממילא ערכתי לעצמי תחרות פרטית עם בתיה פרוסט.